

3 mia. kr. fra globaliseringsreserven fordelt i 2009 og 2010:

Stærk indsats fra oppositionen sikrede flere basismidler til universiteterne end regeringen først foreslog

Forhandlerne fra S og RV stod fast på, at globaliseringsmidlerne skal udmøntes, så basismidlerne over de kommende år igen kommer op på at udgøre minimum 60 % af de samlede statslige forskningsmidler. AC har fulgt forhandlingerne tæt og har løbende bidraget med forslag og beregninger.

Partierne bag Globaliseringsforliget har netop fordelt godt 3. mia. kr. til dansk forskning i 2009 og 2010. Regeringen og de øvrige forligspartier S, RV og DF har været helt enige om, at de kommende års udmøntning af pengene i globaliseringspuljen bliver en afgørende vitaminindsprøjtning til forskningen - som forudsætning for at øge dansk konkurrenceevne og velfærd. Men så hører enigheden også op.

For der har været stor uenighed om, hvordan forskningspengene bedst kommer ud at arbejde. Mens regeringen har ønsket stort set alle pengene fordelt som konkurrenceudsatte midler, så har oppositionen krævet minimum 60 pct. af de nye midler fordelt som basismidler til universiteter og sektorforskningsinstitutioner.

Slagsmålet, som måtte flyttes fra Videnskabsministeriet til Finansministeriet for at nå en afslutning, endte med at regeringen måtte komme oppositionen i møde og afsætte næsten 3 gange så mange basismidler til universiteterne i 2009 som først foreslået, i alt 275 mio. kr. For 2010 bevægede regeringen sig fra et udspil på 474 mio. kr. til et endeligt forhandlingsresultat på 717 mio. kr. til basismidler ud af i alt 1.935 mio. kr. til fordeling for 2010. Af de afsatte basismidler for 2010 er de 100 mio. kr. dog afsat til en pulje, der præmierer universiteternes evne til at tiltrække EU-midler, så selv om midlerne fordeles som basismidler er de ikke helt uden for konkurrence.

Endelig er der for 2011 og 2012 afsat godt 1 mia. kr. til at opretholde et stabilt niveau for basismidlerne., så den samlede udmøntning af forskningsmidler fra globaliseringsreserven i denne omgang kommer op på ca. 4,2 mia. kr. for hele perioden 2009-2012.

Træerne vokser dog ikke ind i himlen, for der er stadig et godt stykke vej til at genvinde en balance mellem basismidler og konkurrenceudsatte midler på minimum 60/40 for årene 2010-2012 – og kampen om principperne for fordelingen af de pengene for denne periode har forligspartierne aftalt at udskyde til medio 2009. Alene for 2010 er der en reserve på 2 mia. kr. til senere fordeling.

Oppositionen: Pengene ud til universiteterne

Aktuelt i 2008 udgør basismidlerne 55 pct. af finanslovsmidlerne, mens de tilbage i 2001 udgjorde 60 pct. og for bare fire år siden i 2004 var oppe på en andel på 65 pct. af midlerne. På den baggrund er det ikke underligt, at universiteterne oplever, at økonomien er klemt lige nu, selv om der er flere penge i vente i fremtiden.

Op til forhandlingerne gik en samlet opposition målrettet efter at sikre, at størstedelen af de nye midler skulle afsættes til en større andel af basismidler. SD og ordfører Kirsten Brosbøl har entydigt kæmpet for, at minimum 60 pct. af globaliseringsmidlerne fortsat skal gå til universiteterne. RV og ordfører Marianne Jelved gik efter en fordeling på 70/30, og selv om DF's Jesper Langballe ikke på forhånd ville lægge sig fast på en procentfordeling, så har han været fortalende for, at universiteterne skal have fred og ro til at forske uden konstant at skulle hænge på at skaffe eksterne forskningsmidler.

Regeringen derimod har generelt set formuleret, at blot 50 pct. af forskningsmidlerne skal gives som basismidler, mens de øvrige 50 pct. skal uddeles i konkurrence. Og så foreslog videnskabsminister Helge Sander endda på vegne af regeringen i sit første udspil til forhandlingerne, at der skulle afsættes blot 100 mio. kr. ud af 1.079 mio. kr. i 2009 til basismidler - dvs. kun 9 pct. af de nye midler!

Det opfattede både oppositionens forhandlere og universiteterne nærmest som en fornærmelse! Udspillet kan kun tolkes sådan, at regeringen generelt ikke har tillid til, at universiteterne vil anvende nye forskningsmidler på fornuftig vis. På trods af universitetsreformen, nye bestyrelser med eksternt flertal, universitetsfusioner og en udbredt detailstyring af universiteternes virksomhed, så vil regeringen fortsat ikke betro universiteterne de midler, der skal til for at løse kerneopgaverne.

Basismidlerne er nemlig den eneste type forskningsmidler på finansloven, som universiteter og sektorforskningsinstitutioner reelt kan være sikre på at få, og som de derfor kan budgettere og planlægge med – og som kommer nogenlunde hurtigt ud til institutionerne. Finanslovsmidler, der uddeles i konkurrence fx via Forskningsrådene er derimod ofte 1-3 år undervejs, før de reelt kommer ud til forskerne, og universiteterne kan ikke disponere ud fra penge, som de endnu ikke har fået.

Derudover kan videnskabsministerens første udspil ses som udtryk for, at regeringen helst selv sammen med de øvrige politikere vil styre, hvilke forskningsområder der skal prioriteres og dermed må regnes for de mest givtige for samfundet nu og i fremtiden. Regeringen ville nemlig med sit første udspil give 472 mio. kr., næsten halvdelen af de nye midler i 2009, til den strategiske forskning til fordeling i konkurrence.

Første slag om basismidlerne: 1-0 til oppositionen

I første omgang lykkedes det i forhandlingerne i Videnskabsministeriet at få en større noget større andel af de nye midler afsat til basismidler, men resultatet var stadig ikke tilfredsstillende, og derefter måtte de videre forhandlinger rykkes til Finansministeriet og slagsmålet tages direkte med finansminister Lars Løkke Rasmussen.

Allerede på dette tidspunkt efter den første forhandling i Finansministeriet var det tydeligt, at DF trods gode principielle holdninger fra ordfører Jesper Langballe ikke var til megen hjælp i forhold til at stå fast. DF virkede over for Finansministeren indstillet på at stille sig tilfreds med, at den store reserve af forskningsmidler ville give nye forhandlingsmuligheder i forhold til at sikre flere basismidler omkring forhandlingerne om finansloven for 2010.

Men Socialdemokraternes forhandler Kirsten Brosbøl havde med solid og stabil støtte fra de radikales forhandler Marianne Jelved bidt sig fast, og det lykkedes dem på det næste forhandlingsmøde med finansministeren at komme hjem med ikke blot 50 mio. yderligere til basismidler i 2009, men også 100 mio. kr. ekstra for hvert af årene 2010-2012. Og så påtog Lars Løkke Rasmussen sig endda at skaffe de 50 mio. i hvert af årene 2010-2012 fra prisreguleringen af forskningsreserverne - midler som således kunne lægges oveni de allerede afsatte midler til fordeling.

Så på kort sigt blev fordelingen for 2009 en sejr for dem, der vil universiteterne det godt og har tillid til, at de kan anvende basismidlerne på fornuftig vis også i forhold til forbedringer af Danmarks konkurrenceevne.

Anden kamp uafgjort – og returkampen er udskudt til 2009.

Som en del af aftalen indgår også, at partierne dels – efter oppositionens ønske – er enige om, at der skal ske yderligere forøgelse af basismidlerne i de kommende år, og dels – efter regeringens ønske – at der skal ske en styrkelse af den strategiske forskning prioriteret inden for samfundsmæssigt centrale områder. Oppositionen har dog også mange ønsker til prioritering af den strategiske forskning på centrale områder, og fordelingen er, at der i de kommende år vil være penge nok i globaliseringsreserven til at øge både basismidlerne og de strategiske midler.

Det springende punkt bliver balancen i fordelingen, og her gælder det om både for oppositionen og AC at fastholde argumentationen for en fordeling på 60/40. Og da dette princip gerne skulle gælde for de samlede midler, så skal der i fordelingen af de nye midler være en højere andel af basismidler, da vi i 2008 ligger på 55 pct.

Partierne udskød således det store slagsmål om fordelingen af de mange penge i 2010-2012 mellem basismidler og konkurrenceudsatte midler. Partierne sendte spørgsmålet i udvalg, idet de blev enige om et procespapir, der fastlægger hvordan dialogen mellem forligspartierne om fordelingen af de resterende reserver skal foregå i løbet af 2009.

Partierne er enige om at skabe et solidt fagligt grundlag for dialogen – et grundlag som dels skal bestå af evalueringerne af de forskellige forskningsinitiativer fra globaliseringsstrategien og dels af en analyse af universiteternes og sektorforskningsinstitutionernes finansiering med hensyn til balancen mellem basismidler og konkurrenceudsatte midler. Partierne er enige om i fællesskab at gennemgå dette faglige grundlag inden udgangen af juni 2009, og denne drøftelse skal så – som det formuleres - være retningsgivende for regeringens oplæg til udmøntning af globaliseringsmidler på den kommende finanslov.

Sander: Universiteterne er forkælede

Reaktionerne på aftalen følger meget forventelige mønstre: Videnskabsminister Helge Sander har – på trods af en selvfølgelig positiv præsentation af både uddeelingen af basismidler og strategiske midler – svært ved at skjule sin irritation. Han karakteriserer universiteternes reaktion som forkælet og taler om, at der har været en historisk stigning i basismidlerne.

Set fra både universiteterne og AC kan denne historik være svær at følge, når de seneste fire år har budt på et fald i basismidlernes andel af de samlede forskningsmidler på i alt 10 pct., og der med denne aftale først og fremmest er sikret et uændret og let stigende niveau regnet i absolutte tal.

Det er selvfølgelig under alle omstændigheder en stor glæde at der er en væsentlig stigning i forskningsmidlerne i disse år, men set fra AC er det bestemt yderst legitimt, at universiteterne har en holdning til, ad hvilke finansieringskanaler disse mange nye midler bedst og hurtigst fordeles for at blive omsat i forskning. Det er da også positivt at se, Venstres forskningspolitiske ordfører Malou Aamund udtrykker glæde over, at universiteterne er blevet sikret og givet større rammer, end der umiddelbart var lagt op til.

Meningerne blandt de største erhvervsorganisationer er delte, idet Dansk Industri og Landbrugsrådet kritiserer aftalen skarpt for ikke at sikre en fordeling, der styrker konkurrenceevnen. Modsat er Dansk Erhverv godt tilfreds med, at universiteterne får flere basismidler og bedre mulighed for at planlægge langsigtet, men til gen-

gæld havde man gerne set servicesektoren medtænkt mere i forbindelse med fordelingen af de strategiske midler.

Behov for vedholdende indsats i 2009

I 2009 bliver der nu brug for en stærk og vedholdende indsats fra både oppositionen forskningspolitiske ordførere, universiteterne og AC for at fastholde presset for flere basismidler. Det er en pæn del af globaliseringsmidlerne til forskning, som mangler at blive fordelt, så det er først i de kommende år, at de afgørende balancer mellem basismidler og konkurrencemidler – og mellem fri og strategisk forskning bliver fastlagt.

Af den oprindelige globaliseringspulje på i alt 39 mia. kr. blev de 21 mia. kr. afsat til forskning og udvikling – og til disse midler skal det tillægges en vis PL-regulering. Med aftalen om udmøntning af globaliseringspuljen fra 2006 blev der fordelt ca. 8,5 mia. kr. for årene 2007-2012 og med den netop indgående aftale er der fordelt yderligere ca. 4,2 mia. kr. for årene 2009-2012, dvs. i alt er der udmøntet ca. 12,7 mia. kr. på nuværende tidspunkt, hvilket er godt og vel halvdelen af puljen.

Der er dog stadig ufordelte reserver til forskning på 2 mia. kr. i 2010, 3,6 mia. kr. i 2011 og 3,8 mia. kr. i 2012, dvs. i alt 9,4 mia. kr. over de næste tre år. Så der er god grund til at yde en koncentreret indsats i forhold til at udøve indflydelse på det dialogforløb, som forligspartierne har aftalt i 2009 som forberedelse til de endelige finanslovsforhandlinger i oktober-november 2009.

Der er også et andet politiske slagsmål, som i løbet af 2009 kan få stor betydning for fordelingen af de resterende globaliseringsmidler til forskning. Fra og med 2010 forventes der at være en ny model for fordelingen af basismidler, og det kan få betydning for regeringens vilje til at afsætte en større andel af midlerne til basismidler, hvordan arbejdet med og forhandlingerne om en ny model kommer til at forløbe. Her har både universiteterne en stor udfordring i forhold til at søge enighed om en model, som der efterfølgende kan skabes politiske opbakning omkring – og AC har en opgave i at understøtte bestræbelserne på at opnå enighed.

Så der kan forventes en række vigtige fixpunkter på forskningsområdet i 2009:

- Primo 2009: Dialog om tilvejebringelse af fagligt grundlag for de kommende globaliseringsforhandlinger
- Forår 2009: Forhandlinger om ny model for fordeling af basismidler
- > juni 2009: Drøftelse af det faglige grundlag for globaliseringsforhandlingerne
- August 2009: Offentliggørelsen af regerings finanslovsforslag
- Okt.-nov 2009: Forhandlinger om fordeling af globaliseringsreserven til forskning